

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

FFORWM CYLLIDEB YSGOLION
Dydd Mawrth, 9 Rhagfyr 2025
Y Ganolfan Ddinesig

NODIADAU

YN BRESENNOL: Keith Maher (Ysgol Uwchradd Pen-y-Dre) - Cadeirydd
Owen Morgan (Ysgol Gynradd Parc Cyfarthfa)
James Voros (Ysgol Gynradd Gellifaelog)
Paul Phillips (Ysgol Gynradd Gellifaelog)
Anna Morris (Cymuned Heolgerrig)
Simone Roden (Ysgol Gynradd Gymunedol Ynysowen)
Sarah Hopkins (Bendigaid Carlo Acutis)
Stuart James (Ysgol Uwchradd Afon Taf)
Sue Walker (Cyfarwyddwr Addysg)
Craig Flynn (Cyfarwyddwr Cyllid)
Anthony Lewis (Pennaeth Cynllunio, Cymorth ac Adnoddau Ysgolion)
Garhard Williams (Cynrychiolydd yr Undeb)

YN BRESENNOL: Emma France (Clerc y Fforwm)
Louise Ballinger (Cyfrifydd Addysg)
Y Cyngorydd Anna Williams-Price (Portffolio ar gyfer Llywodraethu, Adnoddau a Diogelu'r Cyhoedd)

Rhif	Trafodaeth/Gweithredu
1.	<u>Ymddiheuriadau / Croeso</u> Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan Rhiannon Stephens-Davies, Abby Sharpe, Jeff Beard, Sarah Townsin, Mike O'Neill, y Cyngorydd Gareth Lewis, Alwen Bowen a Joanna Lewis. Croesawodd y Cadeirydd y Cyngorydd Anna Williams-Price i'r cyfarfod, amlinellodd AWP ei rôl, gwnaed cyflwyniadau a diolchodd yr aelodau i Anna am ei phresenoldeb.
2.	<u>Cofnodion Cyfarfodydd</u> Cytunwyd ar gofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar: <ul style="list-style-type: none">23 Medi 2025 - Fforwm Cyllideb Ysgolion14 Hydref 2025 - Gweithgor y Fforwm
3.	<u>Materion sy'n codi o'r cofnodion</u> Dim.
4.	<u>Eitem pedwar (4): Balansau Ysgolion Cymru Gyfan 2024-2025</u>

Crynodeb o'r drafodaeth:

- Adolygodd yr Aelodau yr adroddiad ar gronfeydd wrth gefn ysgolion ledled Cymru ar 31 Mawrth 2025.
- Nodwyd bod cronfeydd wrth gefn wedi cynyddu'n sylweddol yn ystod 2020-2021 a 2021-2022 oherwydd cyllid sy'n gysylltiedig â COVID-19 ond ers hynny maent wedi gostwng yn sydyn.
- Cronfeydd wrth gefn cyfartalog Cymru Gyfan fesul disgybl:
 - £148 yn 2024/2025 (i lawr o £253 yn 2023/2024 a £456 yn 2022/2023).
- Merthyr Tudful:
 - £98 y disgybl (yn 12fed), i lawr o £228 yn 2023/2024 a £468 yn 2022/2023.
- Mae gan saith Awdurdod Lleol falansau negyddol cyffredinol erbyn hyn, o'i gymharu â dau yn 2023/2024.
- Ynys Môn sy'n dal y cronfeydd wrth gefn uchaf fesul disgybl (£556); Sir Fynwy sydd â'r balans negyddol mwyaf (-£219 y disgybl).
- Gostyngodd cronfeydd wrth gefn Cymru gyfan £48.4m (-42%) i £66.1m.
- Gostyngodd cronfeydd wrth gefn Merthyr £1.2m i £900,000 (1.3% o'r gwariant dirprwyedig), gan ddod yn 11eg ar y cyd.
- Mae gan bum ALL gronfeydd wrth gefn dros 5% o'r gwariant dirprwyedig (Casnewydd, Abertawe, Ynys Môn, Gwynedd, Ceredigion).
- Ledled Cymru:
 - Mae 27% o ysgolion mewn diffyg (i fyny o 21% yn 2023/2024 ac 8% yn 2022/2023).
 - Mae gan 393 o ysgolion gronfeydd wrth gefn negyddol gwerth cyfanswm o £71.8m.
- Proffil Merthyr:
 - 21% o ysgolion mewn diffyg, 54% gyda balansau <5%, 4% gyda balansau >10%.
- Dadansoddiad sector:
 - Cynradd: £54m (+gostyngiad o £16.1m), Uwchradd: £7.5m (-£28.1m), Canol: -£1.9m, Arbennig: £5.8m (+£0.5m).
- Mae gan saith ALL gronfeydd negyddol cyffredinol; Mae Merthyr yn parhau i fod yn gadarnhaol ar £900,000 ond ymhlith y rhai is.

Cwestiynau / Sylwadau

SR: Mae llawer o wybodaeth wedi'i chynnwys yn yr adroddiad beth yw'r prif negeseuon i ni fel ALL?

AL: Mae lefel yr her ledled y wlad yn llym, mae'n gwaethygu yn gyflym. Mae'n ymddangos bod ysgolion mewn argyfwng ariannu. Cwestiynau allweddol:

- Sut mae ALL yn mynd i gwrdd â'r bylchau ariannu?
- Sut mae toriadau cyllid yn effeithio ar ysgolion ledled Cymru?
- Sut mae ysgolion yn cael eu cefnogi i gwrdd â'r heriau?
- Sut mae'r 2 ALL lle nad yw'r balansau ysgol yn lleihau yn gwneud hynny?
- Beth yw'r effeithiau ar ein hysgolion, ein dysgwyr a'n staff oherwydd y toriadau hyn? Beth yw'r effaith ar gyflawni'r cwricwlwm? Beth yw'r effaith ar Addysgu a dysgu? Beth yw'r effaith ar gynnydd a chyrraethiad disgyblion? Beth yw'r effaith ar H&S mewn ysgolion?
- Oherwydd gwahanol ddulliau ariannu ac ati, mae'n anodd cymharu ond beth allwn ni ei ddysgu gan ALL eraill?

Rydym yn gweld gwelliant yn y tryloywder ledled Cymru.

SR: Yr ALL lle nad yw balansau ysgolion yn lleihau, sut maen nhw'n gwneud hynny?

AL: Byddwn yn cysylltu â'r ALL hynny am ragor o fanylion.

De-orllewin: Cyllid yw'r pwnc allweddol yn ADEW.

AL: Rydym hefyd yn gweld Estyn yn canolbwyntio mwy ar gyllid ar lefel ALL ac ysgolion.

De-orllewin: Y ddau ALL diwethaf sydd wedi cael arolygiadau gan Estyn, mae cyllid ysgolion wedi bod yn argymhelliad.

GW: Mae'n anodd cymharu ar draws ALL, ond wrth edrych ar y wybodaeth, gallwn weld fel ALL mae gennym y gyfran isaf o ysgolion gyda balans dros 10% a'r gyfran uchaf o ysgolion sydd â balansau o dan 5%.

De-orllewin: Mae'n cael ei adrodd yn wahanol ym mhob ALL, mae dirprwyaeth hefyd yn wahanol ym mhob ALL.

PP: Ar gyfer cyd-destun, mae gan MT ddirprwyaeth isel o 78.6% lle mae gan Gasnewydd ddirprwyaeth o ymhell dros 80% a Sir Ddinbych yw'r uchaf gyda 92.4%.

De-orllewin: Nid yw ystyried lefelau dirprwyo yn dangos i ni mewn gwirionedd, fel y gallwn weld bod y dirprwywyr uchaf ar ben arall y sbectwm gyda balansau ysgolion.

SR: Mae angen i ni edrych sut mae rhanbarthau eraill wedi cefnogi ysgolion gyda'r grantiau. Mewn rhai awdurdodau, mae'r rhan fwyaf o'r cyllid ar gyfer y tîm CFS wedi'i ddirprwyo i ysgolion i ariannu FLO. Ar hyn o bryd lle mae gan ysgolion FLO maent yn cael eu hariannu'n llwyr gan ysgolion.

De-orllewin: Ni fyddai'n cwmpasu FLO ar gyfer pob ysgol, mae ALL eraill wedi defnyddio cymysgedd o LAEG a chyllid craidd. Mae newidiadau i SPF o Ebrill 2026 a bydd yn edrych yn wahanol iawn.

SR: Byddai hyd yn oed y rhannol ariannu FLO ar gyfer pob ysgol wedi cael effaith, yn enwedig i'r ysgolion sydd eisoes yn ariannu un yn llawn gan ISB, byddai hyn wedi rhyddhau arian mawr ei angen i gefnogi swyddogaethau ysgol ac mewn rhai achosion lleihau'r diffyg. Yn RhCT maent wedi ariannu 80% o FLO byddai hyn wedi cael effaith sylweddol ar draws ein hysgolion.

Crynodebau KM pwyntiau a godwyd:

- Mae argyfwng cyllido ysgolion yng Nghymru.
- Mae'r darlun yn gwaethygu.
- Ychydig iawn o ysgolion ALL sy'n llwyddo i beidio â gweld gostyngiadau mewn balansau

Rhi f	Trafodaeth/Gweithredu
	<p>ysgolion.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae mwy o dryloywder ar draws ALL, ond mae'n anodd cymharu. Mae'r defnydd o gyllid ar gyfer CFS wedi amrywio ar draws ALL gyda rhai ALL yn dewis ariannu FLO ar gyfer ysgolion, gallai hyn fod wedi cael effaith gadarnhaol ar ysgolion ar draws ein ALL. <p>Nododd aelodau'r Fforwm Ysgolion yr adroddiad a'r briffio ynghylch y sefyllfa ariannol heriol a'r tueddiadau mewn balansau ysgolion ledled Cymru.</p>
5.	<p><u>Setliad Refeniw ac Arbedion Effeithlonrwydd ISB 2026/2027</u> Cyflwynodd CF / APW gyflwyniad i'r aelodau yn amlinellu'r isod.</p> <p>Penawdau:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae Llywodraeth Cymru yn cynnig cynnydd o 2.2% ar gyfer cyflog a 2.0% ar gyfer elfennau nad ydynt yn gyflog. Cyllid rheolaidd ychwanegol: <ul style="list-style-type: none"> Dyfarniad tâl athrawon: £0.354m CADY: £0.080m NJC: £0.295m Dyfarniad tâl tân: £0.005m Cyfraniadau Gogledd Iwerddon: £1.920m <hr/> <p>Trosolwg o'r Anheddiad:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cyllid Cymru Gyfan: +2.7% (£169m) i £6.443bn Merthyr Tudful: +3.1% (£4.213 miliwn) i £139.987 miliwn (4ydd setliad gorau) Cyllid cyfalaf: +£0.092m i £3.570m Dim trosglwyddiadau na chyfrifoldebau newydd; Dim setliad dangosol ar gyfer y flwyddyn ganlynol. <hr/> <p>Effaith y Gyllideb a MTFP</p> <ul style="list-style-type: none"> Diffygion a ragwelir: <ul style="list-style-type: none"> 2026/2027: £9.005 miliwn → diwygiedig £3.771 miliwn 2027/2028: £11.382m 2028/2029: £17.469m Rhagdybiaethau: <ul style="list-style-type: none"> Aneddiadau: +3.1% (2026/27), +1% wedi hynny Y Dreth Gyngor: +5% y flwyddyn (1% ≈ £330k) Dyfarniad cyflog: 2.5% (2026/27), 2% wedi hynny Cynigion effeithlonrwydd (y tu allan i'r ysgol): £3.531m (2026/2027) <hr/> <p>Ysgolion</p> <ul style="list-style-type: none"> 2026/2027: Amcan gwleidyddol i ddiogelu ysgolion rhag effeithlonrwydd ychwanegol 2027/2028 ymlaen: I'w benderfynu

Camau Nesaf

- Rhagfyr: Sesiynau briffio ar gyfer CMT, Cabinet, SLT, Fforwm Ysgolion, Undebau Llafur
- Ionawr–Chwefror: Gweithdai, pwyllgorau llywodraethu
- 27 Ionawr: Setliad Llywodraeth Leol
- Mawrth: Gosod y gyllideb a'r Dreth Gyngor (dyddiad cau statudol: 11 Mawrth)

Cwestiynau / Sylwadau

SJ: Dim toriadau ychwanegol? Mae toriadau yn dal i gael eu cymhwyso o'r flwyddyn flaenorol?

AL: Oes, mae'r toriadau blaenorol yn dal i fod, bydd y toriad oddeutu 6.5% o 2023/2024 a 2024/2025 yn dal i gael ei gymhwyso i'r FA. Nid oes unrhyw doriadau pellach i'r FA yn 2025/2026 ac mae ymrwymiad gwleidyddol i beidio â thorri ymhellach yn 2026/2027.

AWP: Fel y gwyddom fod y weinyddiaeth flaenorol wedi gosod toriadau ysgolion, nid ydym mewn sefyllfa i wrthdroi'r toriadau hynny.

CF: Mae angen i ni fod yn realistig gyda'r bwloch cyllido sylweddol o fewn MTFP mae'n anfforddiadwy i ddiddymu'r toriadau blaenorol.

KM: O safbwynt person lleyg, mae'r bwloch cyllido yn MTFP LA wedi lleihau, ni fydd unrhyw doriadau ychwanegol yn 2026/2027, mae'r toriadau blaenorol gan weinyddiaeth flaenorol yn dal i gael eu cymhwyso.

CF: Ydy, mae hynny'n gywir.

PP: Mae angen i ni fod yn ymwybodol o'r ffaith bod etholiad ym mis Mai, pe bai diwygio yn dod i rym maen nhw eisoes wedi nodi eu bod yn well ganddynt fodel Saesneg o academiâu. Ydyn ni'n ystyried y newidiadau i'r ddemograffig a'r gostyngiad yn y gofrestr ysgolion?

De-orllewin: Yn y Blaengynllun Craffu, bydd lleoedd ysgol a lleoedd dros ben yn cael eu hystyried. Rydym yn edrych ar gynllun tymor hir, mae yna lawer o ffactorau i'w hystyried:

- Tai newydd.
- Lleoedd dros ben a chyfradd geni sy'n gostwng.
- Gweld yr effaith yn enwedig mewn ysgolion cynradd.

AL: Mae'n rhywbeth rydyn ni'n ei ystyried, ond nid yw'n ateb tymor byr, ni fydd y penderfyniadau hyn yn cael effaith am 10 mlynedd. Mae angen i ni ystyried:

- Gostyngiad yn y gyfradd geni.
- Cyfrwng Cymraeg a'r ymgyrch i gynyddu addysg Cyfrwng Cymraeg ledled Cymru. Yn MT rydym yn gweld gostyngiad yn y canran o ddisgyblion sy'n mynd i Gyfrwng Cymraeg. Yn ogystal, bydd cynyddu Cyfrwng Cymraeg yn lleihau nifer y disgyblion sy'n mynychu cyfrwng Saesneg ymhellach.

Rhi f	Trafodaeth/Gweithredu																					
	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun datblygu lleol gyda nifer o dai ychwanegol yn cael eu hadeiladu ar draws ALL. • Byddwn yn cynnal dadansoddiad SWOT. <p>SR: Ydych chi'n ymwybodol o'r ymgyrch NAHT ynglŷn â'r swm o arian sydd wedi'i ddirprwyo i LIC ar gyfer addysg a'r swm sydd wedi'i drosglwyddo mewn gwirionedd?</p> <p>AWP: Oherwydd y cydbwysedd gwleidyddol yn Llywodraeth Cymru mae swm o arian nad yw wedi'i ddyrannu eto er mwyn trafod gyda phleidiau eraill, i gael y gyllideb wedi'i chymeradwyo. Os nad oes cyllideb wedi'i chymeradwyo, bydd yn drychinebus i wasanaethau cyhoeddus ledled Cymru.</p>																					
6.	<p><u>Dyddiad ac agenda ar gyfer y cyfarfodydd nesaf</u></p> <p><u>Fforwm Cyllideb Ysgolion:</u></p> <table border="0"> <tr> <td>Ionawr 2026</td> <td>11.00am</td> <td>I'w gadarnhau – dyddiad newydd i'w gyhoeddi yn unol â'r setliad</td> </tr> <tr> <td>24 Mawrth 2026</td> <td>11.00am</td> <td>I'w gadarnhau</td> </tr> <tr> <td>14 Gorffennaf 2026</td> <td>11.00am</td> <td>I'w gadarnhau</td> </tr> </table> <p><u>Gweithgor Fforwm Cyllideb Ysgolion:</u></p> <table border="0"> <tr> <td>12 Ionawr 2026</td> <td>10.30am</td> <td>Ystafell Gynadledda 1, Canolfan Dinesig</td> </tr> <tr> <td>10 Mawrth 2026</td> <td>10.30am</td> <td>I'w gadarnhau</td> </tr> <tr> <td>05 Mai 2026</td> <td>10.30am</td> <td>I'w gadarnhau</td> </tr> <tr> <td>16 Mehefin 2026</td> <td>10.30am</td> <td>I'w gadarnhau</td> </tr> </table>	Ionawr 2026	11.00am	I'w gadarnhau – dyddiad newydd i'w gyhoeddi yn unol â'r setliad	24 Mawrth 2026	11.00am	I'w gadarnhau	14 Gorffennaf 2026	11.00am	I'w gadarnhau	12 Ionawr 2026	10.30am	Ystafell Gynadledda 1, Canolfan Dinesig	10 Mawrth 2026	10.30am	I'w gadarnhau	05 Mai 2026	10.30am	I'w gadarnhau	16 Mehefin 2026	10.30am	I'w gadarnhau
Ionawr 2026	11.00am	I'w gadarnhau – dyddiad newydd i'w gyhoeddi yn unol â'r setliad																				
24 Mawrth 2026	11.00am	I'w gadarnhau																				
14 Gorffennaf 2026	11.00am	I'w gadarnhau																				
12 Ionawr 2026	10.30am	Ystafell Gynadledda 1, Canolfan Dinesig																				
10 Mawrth 2026	10.30am	I'w gadarnhau																				
05 Mai 2026	10.30am	I'w gadarnhau																				
16 Mehefin 2026	10.30am	I'w gadarnhau																				
7.	<p><u>Cartref</u></p> <p>7.01 <u>Caffael MIS</u></p> <p>Bydd adroddiad o'r cynnydd hyd yma yn cael ei ddosbarthu a bydd PS yn mynychu'r fforwm nesaf i roi'r wybodaeth ddiweddaraf.</p> <p>Daeth y Cadeirydd â'r cyfarfod i ben a diolchodd i bawb am eu presenoldeb.</p>																					